Diákjogi Tudor

Diákjogi Szektor

A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható, nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!

Bevezető gondolatok (nem csak diákoknak…)

A Diákjogi Szektor[1] szakértői, pedagógusai arra vállalkoztak, hogy a tipikus iskolai konfliktusokhoz, érdeksérelmekhez vezető problémákat „járják körbe”, elemzik a Diákjogi Tudor című kiadványban, elsősorban jogi oldalról. Ez a kiadvány alapvetően diákoknak szól, célja a jogi ismeretterjesztés azokhoz a tipikus esetekhez kapcsolódóan, amelyek az iskolákban, kollégiumokban naponta felmerülnek. Kezdeményezésünk fontos, és tudomásunk szerint hiánypótló is, mivel az utóbbi években nem készült olyan jogi, tanügyigazgatási szakmai kiadvány a közoktatásban, amely az érdeklődő diákok igényeire, problémáira ad egyszerű és közérthető válaszokat – az ő nyelvükön, de szakmailag igényesen.

Ez a kiadvány diákoknak szól, ezért egyszerűsített nyelvezetű. Sok példával, illusztrációval, ábrával, és konkrét jogszabályi hivatkozással láttuk el a szöveget, hogy a magyarázatok könnyen feldolgozhatóak, a mondanivaló a diákok számára is érthető legyen. Hiszünk abban, hogy a jogi ismeretterjesztéssel a tanulók állampolgári ismeretei gazdagodnak, jogérzékenységük, jogkövetésük is fejlődik – összhangban a Nemzeti Alaptantervbe foglalt, az állampolgári magatartásra vonatkozó kulcskompetenciára vonatkozó követelménnyel. A következőkben vázolt problémákra a jog nyelvén, a hatályos jogszabályokra alapozva adunk választ, nyújtunk segítséget, ötleteket.

Ebben a kiadványban alapvető diákjogi eseteket tárgyalunk. Nem térünk ki külön a gyermeki, az állampolgári és az emberi jogok nézőpontjára, nem idézzük a Polgári Törvénykönyv és a Büntető Törvénykönyv ide vonatkozó szakaszait sem részletesen, még akkor sem, ha ezek egyébként a tanulóra, mint emberi lényre, magyar állampolgárra, kiskorúra, gyermekre és jogokat

Bevezető gondolatok (nem csak diákoknak…)

szerző személyre egyaránt vonatkoznak. Hiszen nem célunk, a közoktatási jogterület valamennyi kapcsolódó jogi szabályát és ezek meganynyi kivételeit itt leírni, mivel nem tankönyvet és nem is akadémiai szintű értekezést akarunk a fiatalok kezébe adni!

Sokszor hallottuk már, hogy - ejnye-bejnye - a mai diákoknak már csak jogaik vannak, ám a kötelességeikkel is kellene foglalkozniuk. Örömmel tudatjuk velük, hogy ebben a kiadványban a jogokat és a kötelességeket egyensúlyban kezeltük, minden oldalon bemutatjuk azt is, hogy a jog sem határtalan és hogy nem szabad visszaélni vele, valamint ismertetjük a lehetséges szankciókat is, ha a diákok mégis vétenek kötelességeik ellen. A kétkedőket tehát arra kérjük, álljanak ők is a realitás és az igazságosság talajára, adják meg ami a diákoké, de kérjék is rajtuk számon kötelességeiket! S persze ne feledjék, hogy a diákok legfőbb jogi kötelezettsége is ugyanaz, mint mindenkinek: a jogszabályok és mások jogainak tiszteletben tartása.

Jó olvasást, célravezető problémafeltárást és sikeres jogérvényesítést kívánunk mindenkinek!

Az alkotók, a Diákjogi Szektor tagjai

Budapest, 2010. február 6.

1 A Diákjogi Szektor olyan egyesületek, alapítványok, intézmények és magánszemélyek együttműködési hálózata, akik a diákjogok érvényesítésével, a diákönkormányzatok működésének javításával, a diákok közéleti fejlesztésével foglalkoznak. Tevékenységünkről bővebben a www.diakjogiszektor.hu oldalon olvashatnak.

Vannak jogaid!

Mint minden diáknak, neked is vannak jogaid és kötelességeid, és mindkettőt jogszabályok határozzák meg. A jogaid és a kötelességeid általában függetlenek egymástól. Jogaiddal BÁRMIKOR élhetsz, a kötelességeidet MINDIG be kell tartanod! Te sem sértheted meg a másik ember jogait, hiszen mindketten emberek vagytok. És a másik ember sem sértheti, korlátozhatja önkényesen a te jogaidat.

Sose higgy annak, aki azt mondja, hogy előbb tanulnod kell, és csak utána élhetsz a jogaiddal. Aki ilyet hangoztat, az biztosan nem ismeri a jogszabályokat. Ugyanakkor, tudnod kell azt is, hogy a jogaidra hivatkozva te sem sértheted meg mások jogait. Például: nem véthetsz jogaidra hivatkozva az iskola törvényes rendje ellen, nem lehetsz önkényes iskolakerülő, tanulmányi kötelességeidet neked is teljesítened kell. Ahogyan mindenki másnak kötelessége tiszteletben tartani a te jogaidat, neked is legfőbb jogi kötelezettséged mások jogainak tiszteletben tartása!

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 12. § (1) bek. g) pontja

Vannak kötelességeid is!

Mint a jogokat, ezeket is jogszabályok, iskolán belüli jogi normák, az iskola világára vonatkozóan törvények, jogszabályok, tanterv, házirend, hatályos és érvényes iskolai előírások határozzák meg. Ezeket mindig követned kell, még akkor is, ha nem értesz velük egyet.

Így például társadat nem ütheted meg, nem zavarhatod az óra közben, nem csúfolhatod . Be kell járnod a tanítási órákra, házi feladatot kell készítened, nem rongálhatod az iskola padjait, be kell tartanod a házirendet, stb. Ha ezeknek a kötelességeknek valamelyikét megsérted, az iskola erre hivatott személyei, testületei szembesíthetnek. Kötelességszegésedet az iskola szankcionálhatja figyelmeztetéssel, intővel, fegyelmi büntetéssel, stb. Ez a következménye annak, ha valamilyen kötelességedet nem tartod be. (Figyelj! Ezeknek a szabályoknak a megalkotásába, módosításába te is beleszólhatsz, véleményt formálhatsz! A házirend elfogadásában a diákönkormányzatnak egyetértési joga van. Ez azt jelenti, hogy élhetsz a jogaiddal, amikor a kötelességeidet határozzák meg!)

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (7) és 12.§

A diszkrimináció

A diszkrimináció megkülönböztetést jelent, amely lehet kedvező, előnyben részesítő (pozitív) és hátrányos, káros (negatív). A jogok egyenlően illetnek meg mindenkit. Ezért aztán a jogokban történő hátrányos megkülönböztetést a törvény tiltja és bünteti. Ha negatív diszkriminációt tapasztalsz, jogod van felszólalni ellene. Így például tilos a hátrányos megkülönböztetés vallási okokból, valakinek a bőrszíne, szülei anyagi helyzete, nemzetisége vagy származása miatt.

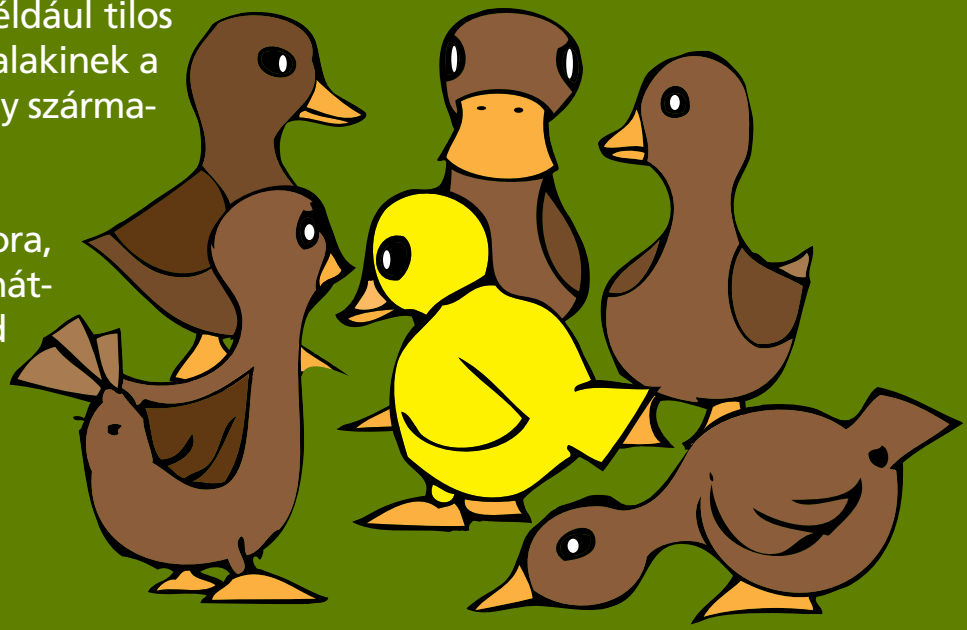

Kirekesztésnek számít az is, ha valakit életkora, fogyatékossága, neme, vagy véleménye miatt ér hátrányos megkülönböztetés. Az egyenlő bánásmód joga mindenkit, így téged is megillet. Se téged nem lehet hátrányosan megkülönböztetni a többiektől, se te nem teheted meg ugyanezt mással!

Jogszabály: 2003. évi CXXV. törvény 8.§

Az esélyegyenlőség megteremtése

Az esélyegyenlőség megteremtése azt jelenti, hogy azonos lehetőségeket kell biztosítani mindenki számára az életben. Az iskolában is minden diáknak egyenlő mértékű lehetőséget kell biztosítani az eredményes tanuláshoz, az osztálykiránduláshoz, a tankönyvekhez, az internethez és a nyelvoktatáshoz is, a tanári jószóhoz is. Sajnos vannak - s te is kerülhetsz ilyen helyzetbe - akiknek ez alapból nem adatik meg. Szegény családból származnak, sokan vannak testvérek, valamelyik szülője meghalt, esetleg távol laknak az iskolától, vagy nagyszüleik nevelik őket, menekültek, megkülönböztetett kisebbségiek. Pedig ők is tehetséges gyerekek, ők is jól tanulnak és ők is szeretnének kiváló eredményeket elérni az iskolában – tehetségük területén mindenképp, az életben feltétlenül. Őket fel kell és lehet karolni, támogatni. Segíteni kell abban, hogy ezeket a hátrányokat leküzdjék! Segítsd te is a rászoruló társaidat az iskolában! Meg kell értened, és ezért el kell fogadnod, hogy az egyenlő mértékű hozzáférés ilyen esetekben valójában azt jelenti, hogy a rászoruló, a hátrányban lévő társad „pozitív diszkriminációban”, kiemelten segítő bánásmódban részesülhet. Kötelezettséged mások jogainak tiszteletben tartása!

Jogszabály: 2003. évi CXXV. törvény 11.§, 1993. évi LXXIX. tv. 4/A.§ (1) bekezdése

Osztályozás és értékelés

Az osztályozás és értékelés joga a tanáré. Ő hivatott megítélni, s reményeink, jó tapasztalataink szerint valóban ő tudja a legjobban megítélni, a teljesítményed hogyan értékelhető, osztályozás esetén milyen jegy adható. Azonban az értékelés feltételeit, szabályait, idegen szóval kritériumait, egy iskolai szabályzat írásban rögzíti, ezt nevezik az intézmény pedagógia programjának. Ebben fogalmazzák meg tanáraid azokat az elveket, szabályokat amelyek alapján értékelik teljesítményed, fejlődésed. Ezeket a szabályokat tartják be, amikor értékelik dolgozatodat, feleletedet és határozzák meg év végi jegyedet. Ezektől a szabályoktól a tanárod sem térhet el. Tudnod kell, hogy az év végi osztályzatot ugyan érdemjegyeid alapján alakítják ki, de nem egyszerűen jegyeid számtani átlagával határozzák meg. A kiszámítás módját, a képletet ugyancsak a pedagógiai programnak kell tartalmaznia. A pedagógiai program az iskola nyilvános dokumentuma. Létezik egy olyan szabály is, hogy az osztályzat nem lehet fegyelmezési eszköz. Ez azt jelenti, hogy azért senki nem kaphat matekból egyest, mert rohangált a folyosón, káromkodott az öltözőben. Bár ez veled nyilván sosem fordulna elő. Osztályzatot, érdemjegyet tehát csak és kizárólag tanulmányi teljesítményed, feleleted, dolgozataid, kutatói munkád, házi dolgozataid, stb. alapján kaphatsz. Egyszóval, ha nem készíted el a házi feladatod, azért járhat az elégtelen. Nincs felszerelésed? Csak akkor kaphatsz érte elégtelen érdemjegyet, ha emiatt az előre bejelentett számonkérést, dolgozatot nem tudod teljesíteni. Jogszabály nem írja elő, hogy egy dolgozatot mennyi idő alatt kell kijavítani. Ha ezt szükségesnek érzitek, akkor az iskola házirendjében lehet szabályozni.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 70.§ (1) bekezdése

Az öltözködés

Az öltözködés a te önrendelkezésedhez, emberi méltóságodhoz és személyiséged szabad kibontakoztatásához tartozó alapjog, amelyet mindenkinek tisztelnie kell. Éppen ezért nem kell tanáraid engedélyét kérned ahhoz, hogy körmödet kifessed, a pólódon halálfej legyen, rasztás legyen a hajad, vagy orrkarikát hordj. Vedd azonban figyelembe, hogy társaid és tanáraid véleményt mondhatnak rólad. Ízlésedet és öltözködési szokásaidat kritizálhatják addig, amíg ezzel emberi méltóságodat nem sértik meg. Ehhez meg nekik van joguk, és ezt neked kell tiszteletben tartanod. Főként akkor, ha kinézeted, viseleted különleges, egyedi, eltér a szokásostól, és ezzel felhívod magadra a figyelmet. Tanáraidnak az oktatáson kívül van egy olyan feladatuk is, melynek során nevelni próbálnak téged. Így nekik joguk és lehetőségük van felhívni a figyelmedet arra, ha öltözéked, sminked, hajszíned nem illik bele az iskolai szokások közé. Ezt azonban csak mint véleményt, elgondolkodtató tényt közölhetik veled. Arra nem utasíthatnak például hogy pólód vagy hajad színe miatt menj haza. Vannak azonban olyan, törvényben meghatározott esetek, amikor az öltözködésed és a kinézeted túllép egy jogos határt.

Ezek a következők lehetnek:

I. Nem viselhetsz semmilyen önkényuralmi jelképet, ez vétségnek számít. Önkényuralmi jelkép a mai jogszabályok szerint a sarló és kalapács, az ötágú vörös csillag, a horogkereszt, a nyilaskereszt, és az SS jelvény.

II. Az egyes szakmákra vonatkozó higiéniai előírásokat be kell tartanod. Például a szakács, a cukrász és a pék köteles fejfedőt hordani, nem festheti a körmét, nem viselhet karikagyűrűt azért, hogy az ételt semmilyen módon ne fertőzhesse meg baktériumokkal.

III. Baleset elkerülése és a testi épség védelme miatt az öltözködés és a viselet korlátozható. Például testnevelés órán megtiltható a fülbevaló, testékszer vagy a nyaklánc használata.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (2) bekezdése és 11.§ (3) bekezdés e) pontja

A véleménynyilvánítás szabadsága

A véleménynyilvánítás szabadsága minden tanulót megillet, így téged is. Bármiről és bárkiről elmondhatod a véleményedet az iskolában, de vigyázz, hogy ezzel mások méltóságát, személyiségi jogait, jó hírnevét ne sértsd meg! Véleményt mondhatsz az iskola működéséről, a téged tanító tanárokról, a menza minőségéről, a diákönkormányzat munkájáról ugyanúgy, mint a padtársad öltözködési szokásairól. Csak olyat állíts, ami igaz, amit bizonyítani is tudsz. Mindezt kulturáltan, tényszerűen mondd el.

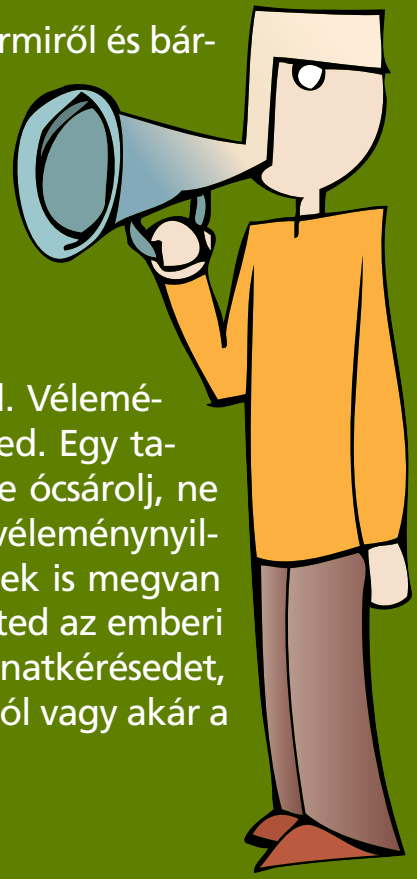

Ne keverd össze a tényeket a véleményeddel. Érveidet alaposan építsd fel. Véleményedet az iskolaújságban, faliújságon, az iskola honlapján írásban is kifejtheted. Egy találó rajz, egy kép is kifejezheti véleményedet, ezt is közzé teheted. Viszont ne ócsárolj, ne gúnyolj, ne becsmérelj másokat és ne szitkozódj, mert ezekkel már túlléped a véleménynyilvánítás szabadságát. Mivel az általad megbírált személynek vagy intézménynek is megvan a „jóhírnévhez való joga”, ezért akiről valótlanul állítasz valamit, vagy megsérted az emberi méltóságát, jogosan fog fellépni ellened, akár a nyilvánosság előtt is! Bocsánatkérésedet, eszmei kártérítést, elégtételt követelhet. Kérheti büntetés kiszabását az iskolától vagy akár a bíróságtól is.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (1) bekezdés g) pontja

A testi fenyítés

A testi fenyítés tilalma minden iskolára, kollégiumra érvényes. Tilos a tanulóknak fizikai fájdalmat okozni, őket kínozni, kegyetlen, embertelen bánásmódban részesíteni. Így tilos a diákot megpofozni, tockost vagy körmöst adni, vagy kukoricán térdepeltetni. Még akkor is tilos, ha a diák egyébként erre viselkedésével – úgymond – rászolgált, vagy ha a szülők előzetesen beleegyeztek, hogy az iskola szükség esetén fizikailag is „ráhathat" egy diákra.

Magyarországot nemzetközi egyezmény kötelezi arra, hogy a testi fenyítés mindenféle formáját tiltsa és elítélje, s a gyermekvédelmi törvény ki is mondta ennek általános tilalmát mindenki irányában, így az iskolában, kollégiumban sincs helye verésnek, testi fenyítésnek.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (2) bekezdése, 1997. évi XXXI. törvény 6. § (5) bekezdése.

A verekedés

Verekedni az intézményben nem lehet. Fontos hangsúlyozni, hogy a diákok egymással sem verekedhetnek. Nem okozhatnak fizikai fájdalmat egyetlen társuknak sem, ezt a jogszabály ugyancsak tiltja. Tilos a csicskáztatás, a hasi-pacsi. Megengedhetetlenek a különböző bántalmazással, megalázással járó beavatási szertartások. Ugyanígy tilos a diáknak tanára ellen szegülni és őt megütni, megrúgni, megverni.

Tilos a diákoknak egymást zaklatni, terrorizálni, a másikat a vécében, öltözőben, kollégiumi hálóban valamire veréssel, vagy pusztán szavakkal olyanra kényszeríteni, amit az önszántából sosem tenne meg.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (2) bekezdése

A lelki terror

A lelki terror, a megalázó bánásmód tiltott az iskolákban, kollégiumokban. Lelki terrorról akkor beszélünk, amikor valakit fizikailag ugyan nem bántalmaznak, de szóbeli úton próbálják hatalmuk alá vetni, betörni. A megalázás, a megfélemlítés, a másik kényszerítése mind a lelki terror megjelenési formái.

Az iskolában sem a tanár, sem a diák nem terrorizálhatja a másikat. Így tilos a másikkal ordítani, őt szidalmazni, nyilvánosság előtt másokat megszégyeníteni. Nem lehet leszólni, gúnyt űzni, lebecsülni senkit. Ezek a módszerek mind súlyos lelki sérülést okoznak a terror, a zaklatás áldozatának.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (2) bekezdése

Az egészséges és biztonságos környezet

Az egészséges és biztonságos környezethez mindenkinek joga van. Az iskolának garantálnia kell, hogy az épületben egészségesek és biztonságosak a körülmények, alkalmas a diákok oktatására és nevelésére úgy, hogy őket káros külső hatás ne érje. Amikor a mennyezetről leszakad a vakolat, ha fűtetlen egy osztályterem, poloskák mászkálnak a folyosón, ha csúszós a lépcső, ha nincs elég természetes fény, ha nem szellőztethető a terem, fertőző az ivóvíz, zsíros a tálca a menzán, akkor a környezet nem egészséges, ill. balesetveszélyes. Ilyen teremben oktatást szervezni tilos, itt diákokat elhelyezni, ilyen feltételek közt biztosítani a diákéletet nem lehet. Ha azt tapasztalod, hogy iskoládban valamilyen veszélyhelyzet áll fenn, vagy egészségetekre káros esemény következik be, azt azonnal jelentened kell a tanárodnak.

Jogszabály rendelkezik az úgynevezett akadálymentesítésről is, ennek lényege, hogy az intézményedet tolókocsival, mozgáskorlátozott személy számára is könnyen megközelíthetővé kell tenni. Ennek megteremtése az intézmény kötelessége, hiszen a fogyatékos személyeknek is biztosítani kell az iskolai nevelést és oktatást.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (1) bekezdése

Az értéktárgyak bevitele

Az értéktárgyak bevitelét az intézmény házirendje szabályozhatja, korlátozhatja, megtilthatja. Erre a közoktatási törvény lehetőséget ad. A mobiltelefon, az MP3 lejátszó, a laptop, az ékszerek, a digitális játékok mind értékes tárgyak, és az iskolai oktatáshoz nem feltétlenül szükségesek. Az intézménynek lehetősége van ezeket a tárgyakat az iskolából, kollégiumból kitiltani, vagy megőrzőben való elhelyezését elrendelni, ill. használatát feltételhez kötni.

Ezeket a szabályokat a házirendben kell rögzíteni. Fontos tudnod, hogy aki ezt a szabályt nem tartja be, és telefonját, ékszerét, stb. tőle ellopják, az csak szándékos károkozás esetén követelhet, kérhet az iskolától kártérítést. A házirend elfogadásakor, módosításakor a diákönkormányzatot ezekben a kérdésekben is egyetértési (vétó) jog illeti meg. Az iskola tehát csak akkor rendelkezhet ezekről a korlátozásokról, tiltásokról a házirendben, ha ehhez a diákok képviselői is hozzájárulásukat, egyetértésüket adják.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 40.§ (9) bekezdése

Kép és hangfelvétel készítése

Az intézményben kép és hangfelvétel készítése csak akkor lehetséges, ha ehhez a megkérdezett, ill. lefényképezett személy előzetesen hozzájárulását adta.

Ma már általános az olyan mobiltelefon, amellyel fel tudsz venni hangot, vagy képet. Ha ilyet teszel, köteles vagy az illető diáktársad vagy tanárod hozzájárulását, beleegyezését kérned ehhez.

Engedély nélkül nem veheted fel a tanórai foglalkozást, nem csinálhatsz videó-felvételt a folyosón, sem az osztálykiránduláson. Súlyosbító körülmény, ha a hangfelvételt vagy képmást megosztod másokkal, feltöltöd az internetre, vagy például lejátszod az iskolarádióban.

Jogszabály: Ptk. 80.§

Az érdekképviselet

Az érdekképviselet joga alapvető jog. Téged az iskolában a diákönkormányzat is képviselhet, az ő feladata a tanulók jogos érdekeinek képviselete az intézményben. A DÖK munkájában bárki részt vehet, azaz te is választhatsz képviselőt, és te magad is választható vagy a diákönkormányzatba. Érdekképviseleti tevékenységet azonban te magad, önállóan is végezhetsz. Felkérhetsz egy felnőttet, hogy képviselje problémádat, legyen a te szószólód.

Ha érdekel, részt vehetsz a diákönkormányzat ülésén, probléma esetén kérdést írhatsz az intézmény igazgatójának, vezetőségének, fordulhatsz a fenntartóhoz kérdéssel, és ezekre érdemi választ kell kapnod 30 napon belül.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (1) bekezdés g) és t) pontja

A pihenéshez való jog

A szünet a pihenéshez való jog egyik eleme. A jogszabály kimondja, hogy minden diáknak joga van a pihenéshez, a neki megfelelő szórakozáshoz, és ezt az iskolának életkortól függően figyelembe kell vennie. A pontos órakezdés és órabefejezés feltétele annak, hogy a szünetedből ne vegyenek el értékes perceket, ez a te érdeked is. Összevont órákat és szombati tanítást csak akkor lehet szervezni, ha ezt a házirend lehetővé teszi, és a kieső pihenőidőt más időpontban az iskola „visszaadja”.

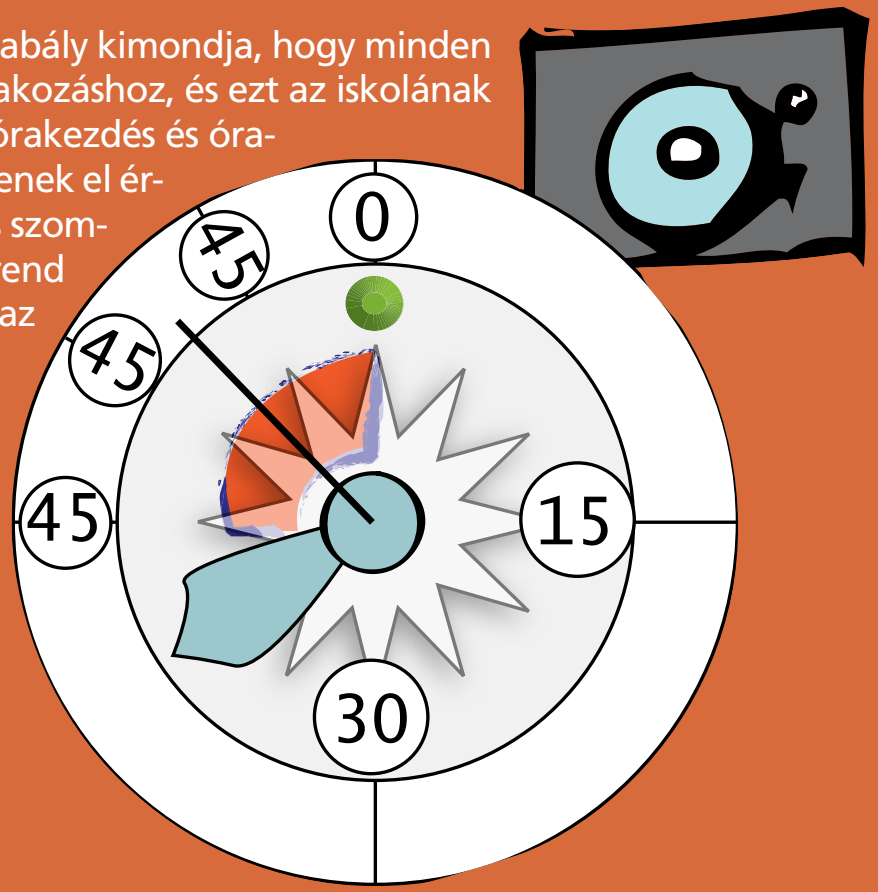

Az a tanár, aki rendszeresen tovább tartja az órát kicsengetés után, a diákok pihenéshez való jogát sérti meg. Ugyanezt a jogodat sérti meg az iskola, ha a szünetben kell sétálnod az épületek között, vagy nincs elég időtök tornaóra után megmosakodnotok és átöltöznötök.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (1) bekezdése

A házirend

Az intézmény házirendje olyan belső jogi norma, amely mindenkire vonatkozik az intézményben. Mondhatjuk tehát, hogy a házirend egy egyedi és helyi jogi szabály, amelyet ugyanúgy be kell tartani mint a közoktatási törvényt. A házirend egészen pontosan gyűjti össze azokat a szabályokat, tennivalókat, amiket az iskola határoz meg. A házirend kizárólag az iskolában, kollégiumban és iskolai rendezvényeken érvényes.

Ezért az iskola előtti játszótéren, a vonaton, vagy a nyári szünetben a Balaton partján sem lehet alkalmazni. A diákönkormányzat a házirend elfogadásakor tiltakozhat, ha úgy érzi, hogy olyan szabályokat tartalmaz a házirend, amelyek a diákok érdekével ellentétes. A házirend bármikor módosítható, ezt a diákönkormányzat is kezdeményezheti. A legfontosabb, leghatékonyabb, ha ez a dokumentum – mint egy szerződés – közös megbeszélések alapján készül el. Érdemes rendszeresen együtt átvizsgálni.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 40.§ (8)-(10) bekezdése

Késések és hiányzások

A késések és hiányzások nyilvántartása és regisztrálása az iskola feladata. Ha nem veszel részt egy tanórán vagy egy szakkörön, akkor hiányzásodat igazolni kell, mivel tanulmányi kötelességednek nem teszel eleget. Igazolásod lehet orvosi igazolás, állami szerv vagy hatóság hivatalos igazolása, vagy egyéb olyan közismert tény, amely magyarázatul szolgál távollétedre. Így például a nagy havazás miatt késhetnek a vonatok, ha ez ismert a nyilvánosság előtt, nem kell a vonat késéséről külön igazolást kérned. Ha a rendőrség tanúként beidéz vagy éppen országos diákparlamenten veszel részt, távollétedet a hatóság vagy a szervező igazolja irattal. Az orvosod azt igazolja, hogy beteg voltál ill. vizsgálatokon vettél részt, de most már gyógyult vagy és közösségbe mehetsz.

Az iskola köteles elfogadni az orvos illetve hatóság által igazolt távollétet, azonban ha eredetiségében kételkedik, eljárást kezdeményezhet a rendőrségnél. A diáknak is tilos igazolást hamisítani, vagy az orvost félrevezetve tőle hamis indokkal igazolást kicsalni. Mivel te tanuló vagy, az intézmény tőled táppénzes igazolást sem kérhet, mert azt csak a munkavállalók kaphatnak.
Házirend szabályozhatja, hogy a késések idejét hogyan lehet „összeadni” és ezekért milyen büntetés jár. A házirend szabályozza azt is, hogy a kihagyott órákat, az elhalasztott dolgozatokat mikor és hogyan kell pótolnod. Fontos felismerned, hogy a hiányzással nem mentesülsz a tanulmányi kötelességeid alól!

1? 10? 30? 250? Még egy kör?

A jogszabály előírja, hogy az iskola a hiányzásokról tájékoztatást küldjön a szülőknek, szükség szerint a település jegyzőjének. Nem tanköteles korú tanulónak a 30. igazolatlan óra elérése után automatikusan megszűnik a tanulói jogviszonya, ehhez még fegyelmi eljárás lefolytatása sem szükséges. 250 óra hiányzás, vagy az adott tantárgy óráinak 30 %-nak elmulasztásakor pedig csak akkor bocsátható osztályozó vizsgára a diák, ha ehhez a nevelőtestület kifejezetten hozzájárul.

A tanuláshoz való jog magában foglalja azt is, hogy az iskolának biztosítania kell a tanterv szerinti, megfelelő szintű, nyelvű tanórai foglalkozásokat számodra, melyeken neked kötelező a részvétel. Ha késel a tanóráról, nem lehet neked igazolatlan órát adni és kizárni téged a teljes tanóráról. Amikor te tanulásra készen – még ha késtél is – az órán megjelensz, tanárodnak és iskoládnak kötelessége oktatást nyújtania számodra.

Jogszabály: 11/1994 MKM rendelet 20.§

Az osztálypénz

Az osztálypénz szedése megszokott dolog az iskolákban, azonban az iskola bármiért nem kérhet pénzt. A jogszabály szigorúan meghatározza, hogy melyek azok az esetek, amikor az iskola térítési díjat kérhet a diákoktól, szüleiktől. Előírás, hogy a pedagógiai programban rögzített, kötelezően előírt tevékenységekért, szolgáltatásokért az iskola nem kérhet térítési díjat, azt saját költségvetése terhére kell biztosítania, megszerveznie. Így a tanulók, ill. szüleik nem kötelezhetők arra, hogy kötelező tanulmányi kirándulásért, versenyekért, erdei iskoláért, előírt múzeum-látogatásért, ill. kötelezővé tett színházi előadásért fizessenek az iskola helyett.

Azonban kérhet pénzt az iskola a nem kötelező, azaz szabadon választott tevékenységekért, de csak abban az esetben, ha azok az intézmény pedagógiai programjában nem szerepelnek. Így például egy hétvégi bál, egy ajánlott szakmai vásár meglátogatása, jogosítvány megszerzésére irányuló KRESZ tanfolyam, önként vállalt vizsgafelkészítő foglalkozás valamilyen alternatív, iskolán kívüli megmérettetés lehetnek térítésköteles tevékenységek az intézményben.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 114.§

Ez esetben is, előzetesen be kell szerezni a kiskorú diák szülőjének írásos hozzájáruló nyilatkozatát. Az érettségi bankettért és a ballagásért az iskola akkor kérhet befizetést a diákoktól, szülőktől, ha az ottani programok nem képezik részét az iskola pedagógiai, nevelési programjának. Szabálytalan az a gyakorlat is, hogy az iskola megkéri a szülőket az iskolai alapítvány támogatására, úgy hogy cserébe a diákok könnyítést vagy felmentést kapnak valamely kötelezettségük alól, esetleg elnéznek nekik valamilyen csínytevést.

Hasonlóképpen szabálytalan, amikor az iskola indokolatlanul, jogalap nélkül kötelezi a szülőket, hogy a tanulmányokhoz kapcsolódóan különleges dolgokat is megvásároljanak (pl. speciális szakkönyv, ruházat ár, fajta vagy típus megjelölésével, ballagási ruha, speciális szoftver, stb.) gyermekük számára.

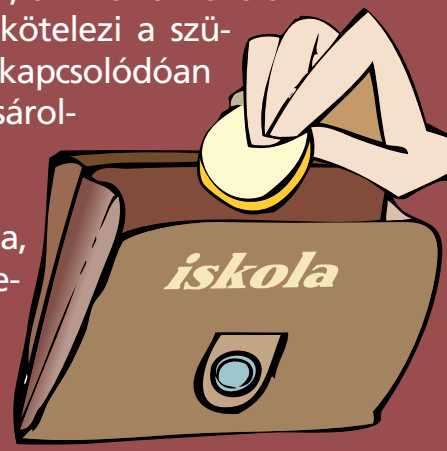

A tanuló által elkészített termék

A tanuló által elkészített termék olyan dolog, amelyet a diák saját munkája révén hoz létre. Például a művészeti iskolában rajzok, a tanműhelyben kiflik és zsömlék, a technikumban műszaki rajzok, újabban nagy értékű szoftverek készülnek. Ezek a dolgok, szellemi termékek a tanulók kezei között jönnek létre, az alapanyagok egy részét általában az iskola biztosítja. Elkészültük után ezeket az iskola hasznosíthatja, eladhatja, és így bevételre tehet szert.

Ez nem tilos. Ám a jogszabály előírja, hogy ebből a bevételből annak a diáknak – jogi képviselőjének – jövedelemként (megjegyezzük: adóköteles jövedelemként) is kell jutatni egy részt, aki a produktumot előállította. Ennek részletes szabályait az iskola szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni, figyelembe véve a tanuló hozzájárulását, teljesítményét a közös sikerhez.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 12.§ (2)-(5) bekezdés

Terem- és eszközhasználat

Az iskolán belüli terem- és eszközhasználat olyan alapjog, mely minden tanulót egyaránt megillet megkülönböztetés nélkül. Ez a jog vonatkozik minden teremre és minden felszerelési ill. berendezési tárgyra, melyet a diákok használni szoktak. A jogszabály kimondja, hogy a diákok ezeket ingyenesen, azaz térítésmentesen használhatják, ezekért az iskola külön pénzt nem kérhet.

Az egyenlő hozzáférés biztosítása és a tárgyak épségének megóvása érdekében az intézmény a házirendben határozza meg a használat és a hozzáférés módját, szabályait. A házirendben van helye azoknak a szabályoknak, hogy az iskolai számítógépeket, a tornatermet, a konditermet, stúdiót, színpadot, könyvtárt, stb. mikor és hogyan lehet használni. Itt kell rögzíteni azt is, hogy a szükséges eszközök, kulcsok, kódok, stb. átadás-átvétele hol, mikor történik, és az intézmény milyen felügyeletet biztosít ezekben a termekben.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (1) bekezdés c) pontja

Az iskolai média és diáksajtó

Az iskolai média és diáksajtó egy olyan nyilvánosságot biztosító eszköz, melyet meghatározott szabályok szerint a diákok is használhatnak, illetve működtethetnek. A diákoknak lehetőségük van iskolaújság szerkesztésére, iskolarádió működtetésére, diákhonlap publikálására, stb. Ezek a sajtótermékek az intézményben vagy azon kívül is készülhetnek, de rájuk minden esetben a sajtótermékekre vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni.

Meg kell határozni, hogy ki az adott média üzemeltetője, a sajtótermék kiadója és meg kell jelölni a felelős szerkesztő személyét. 1989. évtől törvény biztosítja a sajtó, média, nyilvánosság függetlenségét az állami hatalmaktól. Nem árt, ha tudod, hogy a szerző és a szerkesztő felel jogi értelemben is a közzétett írások esetleges jogsértő tartalmáért, nem pedig az igazgató, osztályfőnök, pedagógus. A cenzúrát azonban a hibák, tévedések, sértő, bántó írások megelőzésének szándéka sem teszi törvényessé. Az iskola csak akkor határozhatja meg az újság tartalmát, ha ő a sajtótermék kiadója. Az iskola által működtetett médiumokban is kötelező lehetőséget adni a diákönkormányzatnak egy önálló tájékoztatási rendszer, blokk, alhonlap, idősáv, stb. kiadására. Ezen rész diák-főszerkesztőjét és munkatársait a diákönkormányzat választhatja meg.

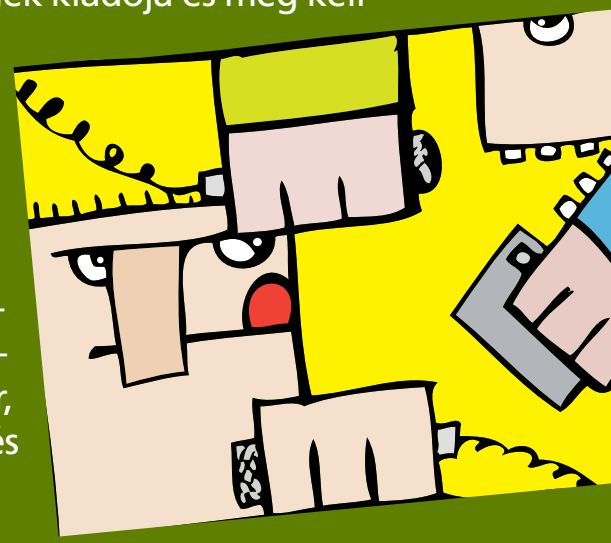

Jogszabály: Ptk. 79.§ és 1993. évi LXXIX. tv. 63.§ (3) bekezdés

A neked megfelelő tanulás

A neked megfelelő tanulás joga azt jelenti, hogy az iskolában képességeidnek, adottságaidnak, tehetségednek, korlátozottságaidnak és érdeklődésednek megfelelően kell oktatni téged. Az iskolának érdeklődési körödnek megfelelő témákban szakköröket, extra ismereteket kell javasolnia, míg a gyengén teljesítő tárgyakban felzárkóztató foglalkozásokat kell biztosítania számodra. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a kötelező minimumot mindig teljesítened kell, cserébe a téged igazán érdeklő témákban, tantárgyakban az iskolának segítenie kell, hogy többlet tudáshoz juthass.

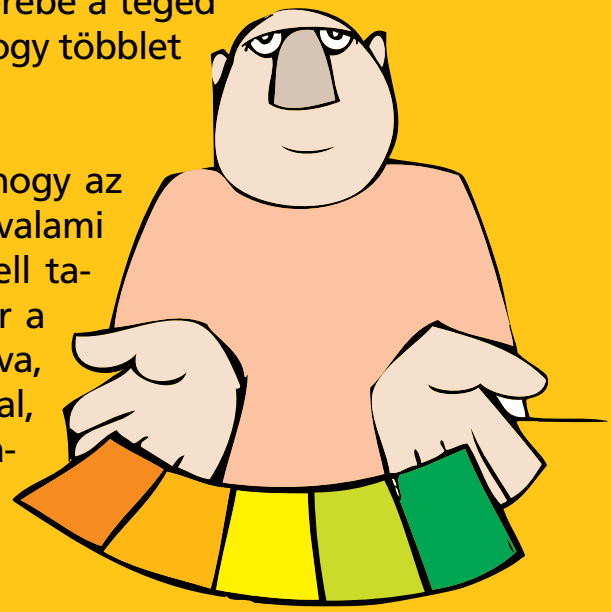

Fontos alapelv továbbá, hogy az oktatást úgy kell megszervezni, hogy az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan nyújtsa az iskola, tehát ha valami többféleképpen tanítható, akkor azt az iskolában többféle módon kell tanítani, bemutatni. Azonban a konkrét módszer(ek) megválasztása már a pedagógus joga. Történelmet például lehet írott tankönyvből felolvasva, fényképeken keresztül elmesélve, dokumentum-videófilmek lejátszásával, vendég előadó-kutató meghívásával, múzeumi látogatással, drámapedagógiai módszerekkel és színmű eljátszásával is tanítani. A megtanulandó ismeretek ugyanazok, de a tudáshoz vezető út, a módszerek eltérnek, azaz többoldalúak.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (3) bekezdés a) és c) pontja, 11.§ (1) bekezdés f) , j), k) pontja

A kollégiumhoz való jog

A diákokat a kollégiumhoz való jog is megilleti. Ez a lehetőség elsősorban annak jár, akinek az otthonából való bejárása nem megoldható, vagy az iskolától nagyon messze, más városban, más megyében lakik. Ilyen esetben a diák kérheti kollégiumba való felvételét, elhelyezését.

A kollégium olyan bennlakásos intézmény, ahol lakhatási, étkezési, szabadidős, kulturális és tanulási lehetőséget biztosítanak neked, miközben állandó felnőtt felügyelete alatt vagy. A kollégium persze nem pótolja a családodat, de önálló belső közössége van, amelynek mindenki részese. A belső együttélés szabályait a kollégium házirendje szabályozza, melyet a kollégistáknak be kell tartaniuk. Fontos szabály, hogy a kollégium hétvégén is működik, a hazautazást nem lehet kötelezővé tenni tanítási időben, viszont fegyelmezési céllal nem lehet megtiltani sem.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (1) bekezdés a) pontja, valamint 32. §, 114. §, 115. § (3) bekezdése

A magánélethez való jog

A magánélethez való jog olyan alapjog, mely minden diákot megillet az iskolában is. Minden diáknak van magánélete és ezt a tanulók többé-kevésbé el is tudják választani az iskolai életüktől. Minden diáknak vannak barátai az iskolán kívül, mindenkinek lehetnek titkai, családi problémái, szerelme és ellensége egyaránt. Ezekről az iskolában nem kell beszámolnod senkinek, az iskola sem kötelezhet rá, hogy kitálald őket, és nem kutakodhatnak a magánéletedben. Így például a magánlevelezés joga megillet téged is, a neked szóló zárt küldeményt az órán, a titkárságon vagy a szülői értekezleten sem bonthatják fel, nem olvashatják el.

A párkapcsolatod ugyancsak a te magánügyed, amelyről a tanároknak véleménye ugyan lehet, de társadtól eltiltania egyetlen pedagógusnak sincs joga. Szexuális életed ugyancsak a te intim belügyed (pontosabban a pároddal közös, együttes felelős ügyed), erről az iskola nem számoltathat be, és nem parancsolhatja meg, hogy mikor, miképpen élj vagy ne élj nemi életet. Természetesen nevelési célzatú intelmeket, javaslatokat bármely társad és tanárod megfogalmazhat, ez azonban csak ajánlás, javaslat és vélemény lehet, de semmiképpen sem lehet zaklató hatású. Jogod van ahhoz is, hogy családtagjaiddal kapcsolatot tarts, és velük az iskolában, iskola után a parkban vagy otthon találkozz. Ebbe az iskola megint csak nem szólhat bele.

Csókjog!

Mint ahogy az sem tartozik az iskolára, hogy mit és hol sportolsz, milyen sportklub, művészeti együttes, egyházi közösség tagja vagy, illetve milyen civil, társadalmi szervezet, egyesület tagja, ill. tisztségviselője vagy. Az iskolának azt sem kell bejelentened, ha valahol nyári munkát vállalsz, vagy bedolgozol valamelyik cégnél, mert ez is a te magánügyed.

Fontos ugyanakkor megemlíteni, hogy a magánélethez való jogod sem korlátlan, azaz gyakorlásával nem korlátozhatod másokat e jogaiknak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheted a saját és társaid meg a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottainak egészségét, testi épségét, illetve a művelődéshez való joguk érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását.

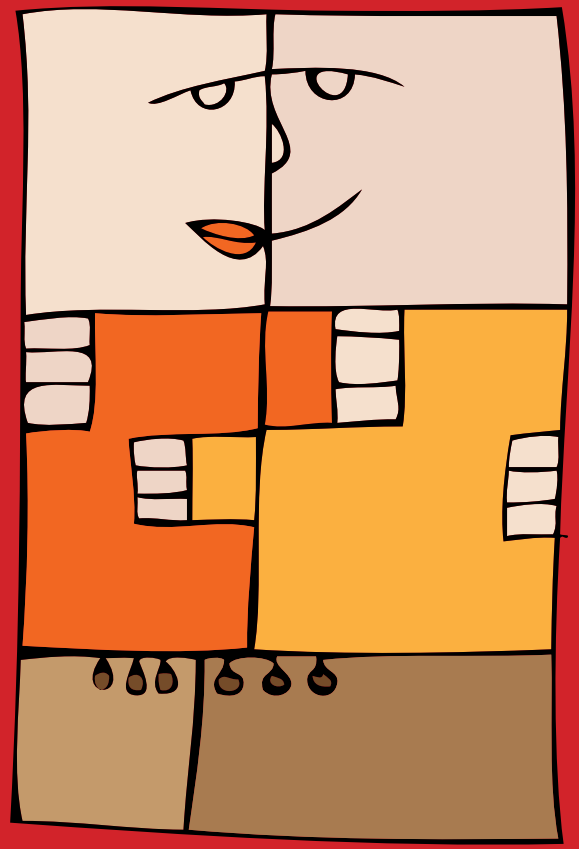

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (3) bekezdés e) pontja

Nagykorú tanuló

A nagykorú tanuló olyan speciális helyzetben lévő diák, aki egyben már nagykorú is. Aki házasságot köt vagy betölti a 18 életévét, hazánkban nagykorúvá válik. Ilyen esetekben már saját maga gyakorolja a szülői jogokat az iskolában. Ez azt jelenti, hogy részt vehet a szülői értekezleteken, választhatóvá és választóvá válik a szülői munkaközösségben, maga dönthet tanulmányai megszüntetéséről, vagy iskolaváltásról, továbbtanulásról.

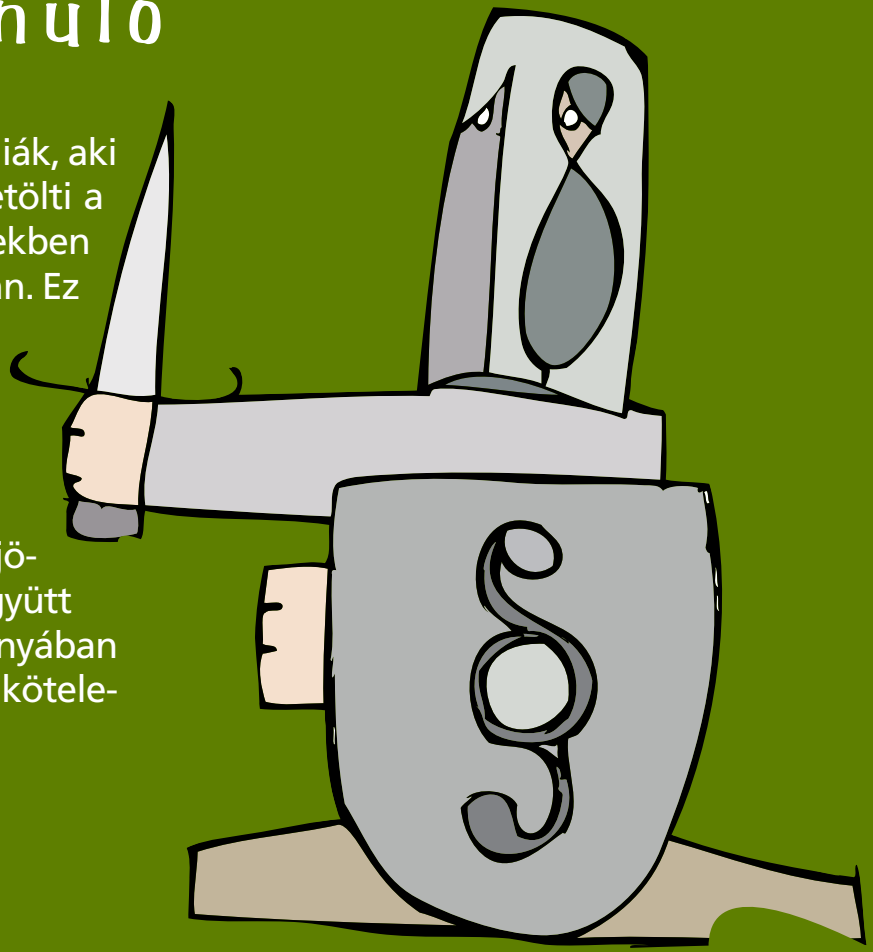

Ezt még akkor is megteheti, ha egyébként saját jövedelemmel, fizetéssel nem rendelkezik, szüleivel együtt lakik, és ők tartják el őt. A nagykorú diák szüleinek irányában az intézménynek ilyen esetben pusztán tájékoztatási kötelezettsége van.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (6) bekezdése

Szociális támogatás

Az iskolában lehetőség van szociális támogatást igényelned. Ezt az teheti meg, akinek rászorultsági alapon oka van ingyenes étkezést, tankönyvtámogatást kérni. Ilyen okok lehetnek például a következők: anyukád, apukád meghalt, sokan vagytok testvérek, szüleid keveset keresnek, alacsony a családodban az egy főre eső jövedelem, árva vagy, gyermeket szültél, valamilyen betegséged vagy fogyatékosságod van, hátrányos helyzetű lehetsz a család alacsony jövedelme, vagy szüleid alacsonyabb iskolázottsága miatt stb.

Ezekre hivatkozva kérvényezhetsz szociális támogatást, ösztöndíjat, kedvezményes térítési díjakat. Általában ezt írásban, megfelelő igazolásokkal, dokumentumokkal együtt kell benyújtanod. Az iskola házirendje szabja meg azt, hogy kinek és meddig kell benyújtanod az iratokat, és meddig bírálja el ezeket az iskola. Valótlan adatokat, és hamis iratokat a kérelemhez nem csatolhatsz, ha ezt mégis megteszed, csalást követsz el, és mástól veszed el támogatás lehetőségét.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (4) bekezdés, 11.§ (1) bekezdés u) pontja

A panaszjog

Téged is megillet a panaszjog lehetősége. Ez a jogorvoslathoz folyamodás lehetőségét jelenti, azaz a petíciós jogot. Mint diák, lehetőséged van arra, hogy jogaidat vagy érdekeidet sértő helyzettel szemben tiltakozzál, és új döntést követeljél. Ezeket a beadványokat írásban kell elkészítened, melyben leírod az aktuális esetet, ill. az így kialakult helyzetet és megindokolod, hogy szerinted ez miért jogsértő, vagy hátrányos számodra. Az így elkészített iratot az ügy témájától függően az iskolaszékhez(felülbírálati kérelem), az iskola igazgatójához(panasz), vagy az iskola fenntartójához(törvényességi kérelem) kell benyújtanod. A leveledben írtakat ki kell vizsgálni, szükség szerint téged személyesen meg kell hallgatni, majd ügyedben 30 napon belül határozatot kell hozni, amelyről írásban értesítenek. A döntéshozónak fontos feladata, hogy beadványodra neked érdemben válaszoljon, tehát kiderüljön a határozat lényege, annak indoklása és a döntéshozó személye is.

Fontos tudnod, hogy a sztrájk joga a diákokat nem illeti meg, hiszen te nem vagy munkavállalója az iskolának. Viszont problémádat nyilvánosságra hozhatod, igénybe veheted a nyilvánosságot, illetve megbízhatsz képviselőt, aki eljár az érdekeid képviseletében. A képviselő a te megbízásod szerint jár el, munkája eredményét neked kell jelentenie. Kérheted továbbá az iskolai diákönkormányzat fellépését a probléma megoldásában, vagy közvetítői eljárás lebonyolítását az ügyedben a másik féllel közösen.

Tiltakozni márpedig *lehet*...

A közvetítő olyan külső, semleges, harmadik személy, aki közted és az iskola között egyeztet, és megpróbál kölcsönösen elfogadható megállapodást elérni az ügyben, miközben ti egymással tárgyaltok. A képviselő meg a közvetítő is pénzt kérhet munkájáért, ezért ezt érdemes előre tisztázni, még a megbízás előtt.

Problémáddal fordulhatsz olyan független szervekhez, hivatalokhoz is, amelyeket azért hoztak létre, hogy a téged ért jogsérelmeket kivizsgálják. Ilyenek az Oktatási Jogok Biztosa, az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa, az Egyenlő Bánásmód Hatóság, vagy az Oktatási Hivatal.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (3) bekezdés g) pontja, 11.§ (1) bekezdés t) pontja

A független vizsgabizottság

Létezik a független vizsgabizottság intézménye. A független vizsgabizottság egy iskolától független, szakértő pedagógusokból álló testület, amely kérésedre levizsgáztat téged és év végi osztályzatodat megállapítja az adott tárgyból. Ha független vizsgabizottság előtt adsz számot tudásodról, az iskola köteles elfogadni az ott kapott osztályzatodat, azt nem bírálhatja felül.

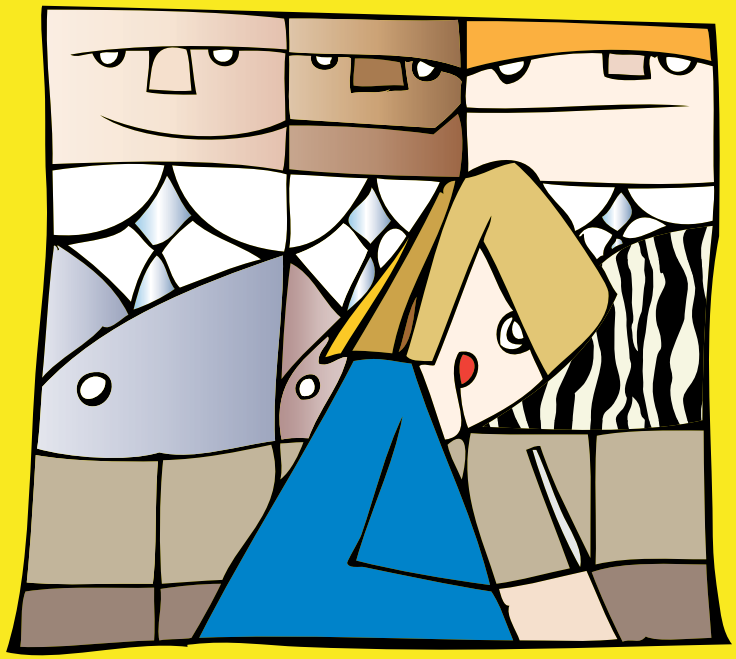

Akkor érdemes a független vizsgabizottság előtt vizsgáznod, ha úgy látod, hogy az iskolában pikkelnek rád, és meg vagy győződve róla, hogy a tananyagot jobban tudod, mint ahogy az iskola értékel téged. A független vizsgabizottsághoz a félév illetve a szorgalmi időszak utolsó napja előtti 22 munkanapig jelentkezhetsz. A vizsgabizottság előtt egy vagy akár több tantárgyból is vizsgát tehetsz, ez(eke)t a jelentkezésedben kell megjelölnöd. Az iskolád felé nem kell megindokolnod, hogy miért akarsz a független vizsgabizottság előtt vizsgázni.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (1) bekezdés o) pontja, 11/1994. MKM rend. 22.§

Az intézmény megválasztásának lehetősége

Az intézmény megválasztásának és megváltoztatásának lehetősége részben a te kezedben van. Bár a kiskorú diákok iskolaválasztása és továbbtanulása ügyében alapvetően a szülők, gondviselők döntenek, a gyereknek is joga van az őt érintő ügyekben kifejeznie gondolatait, vágyait, elképzeléseit, és meg kell hallgatni őt erről.

Tehát szüleidnek meg kell kérdezniük, hogy szerinted melyik iskola lenne legjobb számodra. Később pedig kérheted, hogy szüleid másik intézménybe vigyenek át.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 13.§ (1) és (4) bekezdése

A szabad vallásgyakorlás

A szabad vallásgyakorláshoz való jog olyan alapjog, amely minden diákot megillet, és ez a jog az iskolától független, világnézeti szabadságjog. Ez azt jelenti, hogy a hitéleti tevékenységed, a vallásod gyakorlása a te magánügyed. Te döntöd el, hogy ezt elmondod-e, vagy titokban tartod-e az iskolában. Állami iskola tanulójaként csak rád tartozik, hogy jársz-e hittanra, istentiszteletre, mikor imádkozol, és milyen egyházi rendezvényeken veszel részt. De az is csak rád tartozik, ha nem hiszel és nem veszel részt ilyenekben.

Ezek miatt - vagy hitéleted hiánya miatt - téged hátrányos megkülönböztetés nem érhet, társaid vagy pedagógusaid téged nem csúfolhatnak. Az állami, önkormányzati fenntartású iskolák világnézetileg semlegesek. Ez azt jelenti, hogy egyetlen vallást sem helyezhetnek előtérbe más vallásokkal szemben, míg az egyházi iskolák egy vallás mellett köteleződnek el.

Az iskolának tehát tiszteletben kell tartania a te vallásgyakorlásod jogát, neked pedig el kell fogadnod, hogy az állami vagy önkormányzati fenntartású iskola semleges és világnézetileg nem elkötelezett intézmény. Így az órai tanítást vallásgyakorlásoddal, imádkozásoddal te sem zavarhatod meg, hiszen az már a többiek tanuláshoz való jogát sértené.

Ha egyházi iskola tanulója vagy, akkor egy kicsit más szabályok vonatkoznak rád, hiszen ezen iskolák vallási, illetve világnézeti tekintetben elkötelezett intézményként is működnek.

Hiszed vagy sem..., magánügyed!

Ennek megfelelően a gyermekek vagy a tanulók felvételének előfeltételeként kiköthetik valamely vallás, világnézet elfogadását, nevelési, illetve pedagógiai programjukba beépíthetik a vallási, világnézeti elkötelezettségnek megfelelő filozófiai, etikai, kulturális ismereteket, és a házirendjükben a gyermekekre, a tanulókra a vallásgyakorlással összefüggésben jogokat és kötelezettségeket állapíthatnak meg.

Más élethelyzeteket azonban az általános szabályoktól eltérően nem szabályozhatnak, és nem vonhatják kétségbe azokat az alapjogokat, melyek bárkit megilletnek.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 11.§ (1) bek. h) pontja, 41.§ (1)-(4) bekezdése, 81.§

Személyes adataid védelme

Személyes adataid védelme mindenkinek a kötelessége. Az adatvédelemi szabályok az iskolában is érvényesek, ami azt jelenti, hogy bárkiről bármilyen információt az iskola nem gyűjthet, nem őrizhet és ezeket önkényesen nem hozhatja nyilvánosságra. Jogodban áll tájékoztatást kérned az intézménytől, hogy konkrétan rólad milyen adatokat tárolnak.

Kérheted a téves adatok kijavítását, a nevelési-oktatási célhoz nem köthető adataid törlését, megsemmisítését pedig követelheted az iskolától. Személyes adatnak minősül például az osztályzat, amelyet névvel csak a saját tanulóközösségedben (osztályodban) lehet nyilvánosságra hozni, de például az iskola évkönyvében vagy honlapján már nem.

A sikeres nyelvvizsga-eredmények ugyancsak személyes adatok, melyekkel Te büszkélkedhetsz, de az iskola nem hozhatja nyilvánosságra ezeket önkényesen, vagy fordítva: a sikertelen vizsgát és a bukást sem név szerint. Hátrányos helyzeted, családod anyagi helyzete, szüleid pártállása, szexuális életed, netán kábítószer-fogyasztási szokásod olyan védett adatok, melyeket az iskola ugyancsak nem regisztrálhat, nem hozhat nyilvánosságra.

Fontos tudnod, hogy az iskola rólad a szüleidnek bármilyen adatot, információt kiadhat, ehhez nem kell kérnie a hozzájárulásodat. Név nélkül statisztikai célokra pedig bármilyen adatod továbbítható, ha abból a te személyedre nem lehet visszakövetkeztetni.

Attól hogy Te is tudod, még titok!

Vannak olyan esetek, amikor a tanáraid úgy ítélik meg, hogy vészhelyzetben vagy, életed, tanulmányaid valamilyen egészségügyi vagy szociális okból veszélyben vannak. Ilyen esetben az intézmény vezetője megkeresheti a gyermekjóléti szolgálatot, és kérheti az ő segítségüket, vizsgálatukat a te ügyedben. Ehhez tőled, szüleidtől ugyancsak nem kell kérniük a jóváhagyásodat!

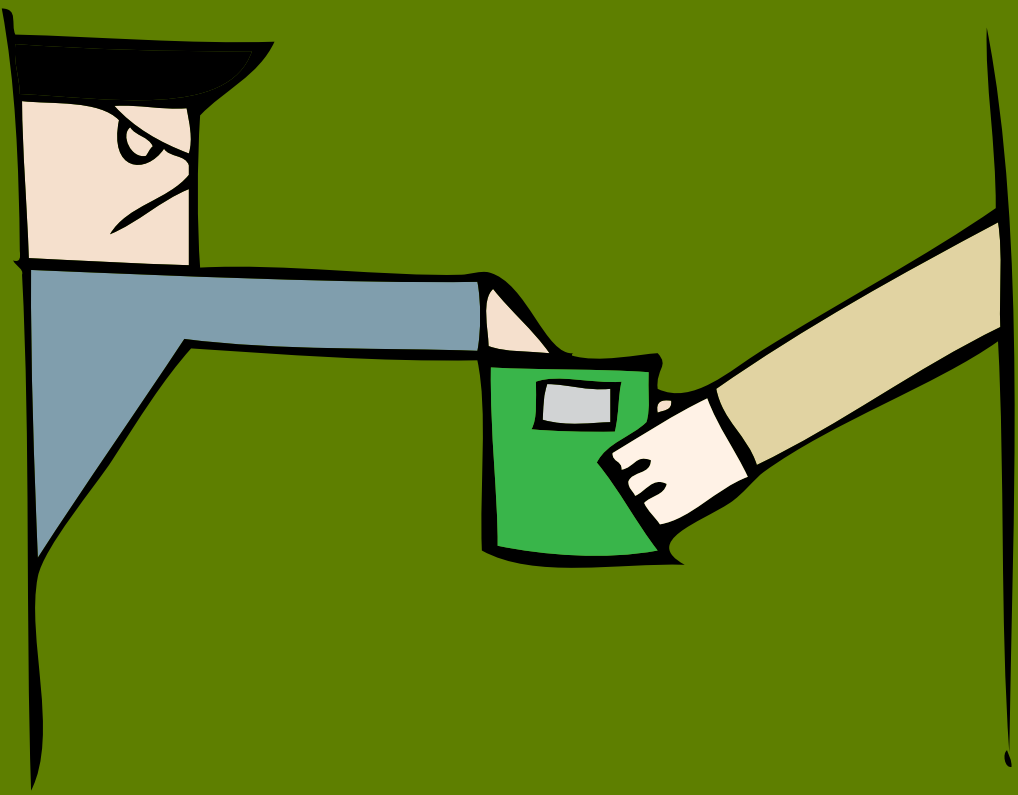

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 2. számú melléklete

Fegyelmi ügyek

Fegyelmi ügye mindenkinek adódhat az iskolában. Fegyelmi problémáról akkor beszélünk, ha megsérted valamilyen kötelességedet vagy mások jogait. A fegyelmi ügy enyhébb esete, amikor kisebb mértékű vétséget követsz el, ilyenkor fegyelmező intézkedésben részesülsz. Ez lehet például az európai iskolák hagyományai szerint írásbeli figyelmeztetés, intő, megrovás, stb.

Ezek típusait és fokozatait, valamint azt, hogy miért mi jár, az iskola, kollégium házirendje határozza meg. Ha kötelességeidet szándékosan és súlyosan megszeged, akkor ellened fegyelmi eljárás indul, ennek szabályait már jogszabály határozza meg.

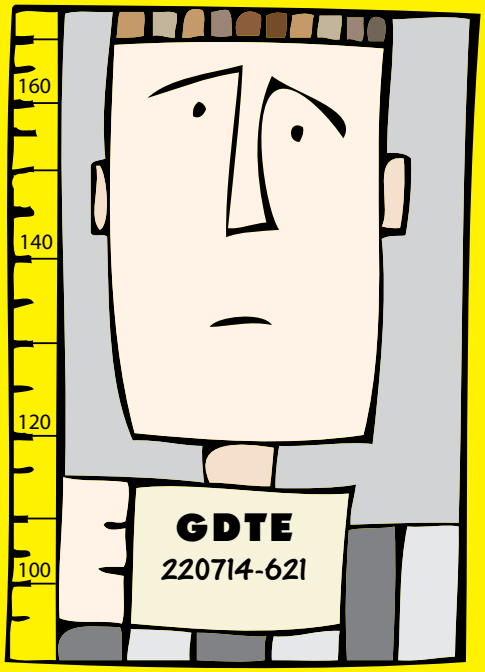

A fegyelmi határozatot a nevelőtestület hozza meg, mely legenyhébb esetben megrovás, míg legsúlyosabb esetben a tanulói jogviszonyod megszüntetése, azaz a kirúgás lehet.

A nevelőtestület eljárása során köteles meghallgatni téged, a sértettet és a tanúkat, mérlegelnie kell a bizonyítékokat és az elhangzott tényeket, majd ennek alapján kell meghoznia határozatát. A határozat ellen akkor fellebbezhetsz sikerrel, ha az eljárás szabályait nem tartották be, vagy a nevelőtestület túl súlyos büntetést szabott ki.

Elővesznek...

Ha iskolai balhé van, azt az iskolán kívül a rendőrség is vizsgálhatja feljelentés alapján. Ha tehát a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekedetet követsz el, vagy a szabálysértésekről szóló jogszabály ellen vétesz, ellened a rendőrség, ügyészség is eljárhat. Az iskolai fegyelmi eljárást ilyenkor meg lehet szakítani arra az időtartamra, amíg a rendőrség, ügyészség nyomoz, és annak eredményétől függően kell a nevelőtestületnek később határoznia fegyelmi ügyedben.

Sok iskolában szokás az „eltanácsolás", vagyis amikor a szülőket behívják, és arra kérik meg őket szóban és nyomatékosan, hogy vigyék el gyermeküket az iskolából önként, így akkor nem indul fegyelmi eljárás a diák ellen. Ez a módszer ellentétes a fegyelmi eljárás elveivel is, mert ilyenkor a tényállás megnyugtató tisztázására nem kerül sor. A szülő illetve a tanuló joga az is, hogy - akár a fegyelmi eljárás alatt – iskolát, kollégiumot változtasson. Ilyenkor a tanulói jogviszony megszüntetése miatt a fegyelmi eljárást is meg kell szüntetni.

Lehetőséget ad a jogszabály arra is, hogy fegyelmi eljárás helyett a sértett személy és a kötelességszegő diák egymással kibéküljön, és a vétkes elégtételt adjon a sértettnek, bocsánatot kérjen attól, akivel összetűzése volt. Ezt nevezzük a fegyelmi eljárást megelőző egyeztető eljárásnak, mely akkor sikeres, ha a sértett és a vétkes megbeszélik a történteket és békét kötnek egymással. Ilyen megelőző eljárás moderálására, levezetésére külső közvetítőt is igénybe lehet venni.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv

Sokfélék vagyunk

Van aki valamiben tehetségesebb, másban gyenge adottságú, vagy éppen akadályozott, kicsit vagy nagyobb mértékben sérült valamilyen érzékszervében, mozgásában, beszédében, képességében fogyatékos. Testalkatunktól, fizikai és szellemi adottságainktól, szociális helyzetünktől, kulturális hátrányainktól függetlenül jogunk van a lakhelyünkön iskolába járni, családunkban élni, más gyerekekkel egy közösségbe tartozni. Jogunk van nem elkülönítve és nem megkülönböztetve élni!

Ezt jelenti az integrált oktatáshoz való jog, az együttnevelés pedagógiája. Attól, hogy valaki mozgássérült, látásfogyatékos, beszédhibás, nagyothalló, cukorbeteg, epilepsziás, kövér, sovány, sérülékeny, gyengébb memóriájú, hiperaktív, dislexiás vagy éppen autista – nos ettől még megilleti a közoktatásban létező összes diákjog, sőt még azáltal több is, hogy az állapotának, különleges szükségleteinek megfelelő kiegészítő szolgáltatásokra (egyéni, rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások) is joga van.

Jogszabály: 1993. évi LXXIX. tv. 10.§ (3) bekezdés f) pont

Van segítség!

Honlapok, ahová panasszal, konkrét bejelentéssel fordulhatsz, ha úgy érzed, hogy jogsérelem ért:
- Oktatási Jogok Biztosa: www.oktbiztos.hu
- Oktatási Hivatal: www.oh.gov.hu
- Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa: www.obh.hu
- Egyenlő Bánásmód Hatóság: www.egyenlobanasmod.hu

Honlapok, ahol további információkat találsz e kiadványban bemutatott problémákról, esetekről, illetve ahol segítséget, felvilágosítást kérhetsz jogaid és kötelességeid ügyében:
- Diákjogi forródrót: www.diakjog.hu
- Diákönkormányzati portál: www.diakonkormanyzat.hu
- Diákjogi Szektor: www.diakjogiszektor.hu
- Iskolajogház program: www.joghaz.hu
- OBH Gyermekjogi portál: http://gyermekjogok.obh.hu/
- IRM közvetítők névjegyzéke: http://kozvetitok.irm.gov.hu/
- Oktatásügyi Közvetítő Szolgálat portálja: http://www.oksz.info/

- Saját megyédben, kerületedben keresd a pedagógiai szakmai szolgáltató szervezeteket, amelyek működtetik a tanuló-, tájékoztató- és tanácsadó szolgálatot, ahová diákjogi kérdéseiddel fordulhatsz!
- Keresd a nálatok helyben működő diákszervezeteket, diákjogi egyesületeket és alapítványokat, amelyek képzéseket, nyári táborokat, és jogi tanácsadást nyújtanak neked!
- A környezetedben működő ifjúsági irodák, információs pontok, diákszolgálatok és a települési- vagy városi diákönkormányzattól is kérhetsz segítséget problémáid megoldásában.

Impresszum

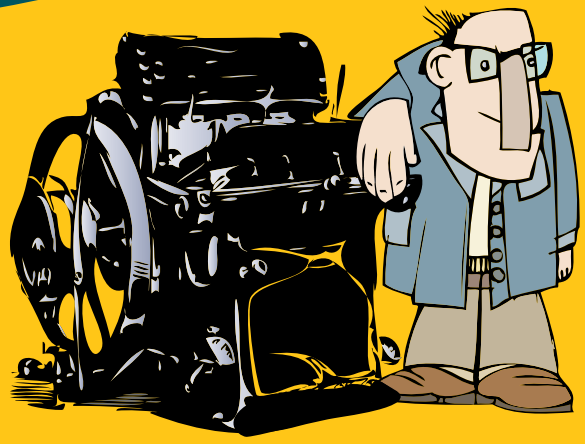

Készült az Oktatási és Kulturális Minisztérium megbízásából
Formátuma: elektronikus kiadvány, közzétéve PDF fileformátumban, 44 db. B/5 oldal terjedelemben
A kiadvány jogtulajdonosa: Oktatási és Kulturális Minisztérium
A kiadvány szövegét írta: Madár Csaba és Milicz Ákos
A kiadvány készítésében közreműködtek: A Diákjogi Szektor önkéntesei, azaz Baczkó Norbert, Bíró Kata, Kelemen Zsolt, Oláhné Horváth Ildikó, Ősz Dániel, Sági Imre, Szalai Melinda, Tóth Ákos
A kiadványt szerkesztette: Milicz Ákos
Korrektori munkák: Hantosi Ágnes
A kiadványt lektorálták: dr. Bíró Endre jogász és közoktatási szakértő, dr. Jásper András jogász és ifjúsági szakértő, dr. Trencsényi László egyetemi docens és közoktatási szakértő
Tördelés és grafika: Stroszmayer Design Klinika, www.stroszmayer.hu
Kiadás időpontja: 2010. február 25.
Kiadja: Az Ifjúsági Közélet Fejlesztéséért Alapítvány
A Kiadó elérhetősége: 1192 Budapest, Zalaegerszeg u. 16. web: www.ikfalapitvany.hu, e-mail: ikf@ikfalapitvany.hu